

ברכת הלבנה

זְתִילְכִי – עֵם סימן תכ"ו

ההגה בסימן הנזכר אומר שאין מקדשין הלבנה קודם תשעה באב ולא קודם יום הכיפורים. ובמוצאי יום הכיפורים מקדשין אותה, דאז שורים בשמחה... הַזְתִילְכִי-עֵם מתיחס לזה בקבעו: "מנהגנו בירושלים שמברכין במוצאי תשעה באב וטועמים מידי קודם... ובמוצאי יום הכיפורים לא מקפידים לטעום שום דבר קודם, כיון ששרויים בשמחה. אמנם בבית-אל (ישנם בתי כנסת הולכים בעקבותיו) מברכין הלבנה קודם יום הכיפורים, כמו שמובא ב: "מורה באצבע". (=החיד"א זצ"ל). (1)

אחד הטעמים להקדים את ברכת הלבנה ליום הכיפורים הוא להרויח עוד זכות לפני היום הנורא, אבל כאמור נהגו רבים וטובים לברך את הלבנה במוצאי יום הנורא, בגלל השמחה השורה עלינו שנמחלו עוונותינו וזכינו לחתימה טובה. פרפרזה על האמרה: יש ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים. זאת הבאנו היום לאור הקטע היומי של אתמול בו צוין מנהג המקובלים בבית-אל לברך הלבנה לפני יום הכיפורים. גם מנהג זה מוצא לו מהלכים.

ענין אחר: לומר בערב שבת פעמיים מזמור לדוד. בביקור שלי בעיר פראג זכיתי קבל שבת בבית כנסת מן העתיקים: אלטנוי שול, וגם שם אמרו את המזמור פעמיים אחר התפילה בקשתי לקבל הסבר למנהג הזה וצפיתי לשמוע ששורשו בבית-אל, כפי שידעתי. אך להפתעתי אמרו לי כי מסורת בידם מימי המהר"ל זצ"ל (2) לומר את המזמור פעמיים כי מעשה שהיה כך היה: ביום ששי אחד לאחר שהחלו לומר את המזמור (עדין נהגו לאומרו רק פעם אחת) נזכר הרבי כי לא הוציא את הפתק עם שם הוי"ה מפיו של הגולם, שנשאר בבית הרבי. הפסיקו את השירה והרבי יצא לביתו והוציא את הפתק ("המפעיל") מפיו של הגולם, שהפך לגולם חסר תנועה. ובשובו לבית הכנסת קבע שיש לומר את המזמור פעם שניה. ומאז קבעו לאומרו פעמיים, מדי קבלת שבת. ושלוש על ישראל!...

יש אומרים שבכמה בתי כנסת אומרים את המזמור פעמים, כך שמעתי אך לא נכחתי.

- (1) החיד"א הוא רבי חיים יוסף דוד אזולאי. נולד בירושלים 1724 ונתבש"ם 1806 בליבורנו איטליה. עצמותיו הועלו ארצה ומקום מנוחתו בירושלים.
- (2) המהר"ל זצ"ל הוא הרב רבי יהודה ליווא בן בצלאל, מכונה "המהרל מפראג". נולד בפולין 1520 ונתבש"ם בפראג, צ'כיה, 1609. היום יום פטירתו.